

змінювати місце проживання. З метою підтримки одне одного у такий складний час адміністрація Бахмутської міської ради відкрила центри підтримки мешканців Бахмутської міської територіальної громади у таких містах: Дніпро, Київ, Харків, Одеса, Львів, Жовті води, Кривий Ріг.

Юлія ЗАВГОРОДНЯ

доцент кафедри теорії та історії
держави і права Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

**МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ:
ОКРЕМІ ЗАУВАГИ**

Одним із важливих питань правничої науки, що набуло актуальності протягом останнього десятиліття, – це питання забезпечення Українською державою прав дитини. Такий часовий відлік вказаний нами, зважаючи на низку обставин.

По-перше, це сприйняття прав дитини. Так, нами неодноразово вказувалося, що права дитини переважно не сприймалися як така можливість дитини, що має бути забезпечена та передбачає низку зобов'язань відповідного суб'єкта, зокрема держави. У свою чергу, це пов'язано з тим, що до вказаного нами часу і права людини сприймалися суто з позицій нормативістського підходу до розуміння права, і, відповідно, права дитини, коли останні визначались як такі можливості, що надаються державою через закріплення їх у тексті нормативно-правового акта. Переосмислення прав людини через призму їх природного і невід'ємного характеру ставить питання перегляду сприйняття прав дитини на порядок денний правничої науки.

По-друге, саме в указаний нами час активізувались наукові дослідження вітчизняних вчених за предметом прав дитини, зокрема у контексті загальнотеоретичного їх осмислення, а не суто через призму окремих аспектів їх забезпечення.

Додамо, що особливої актуальності означена проблематика набула і через фактор збройної агресії росії у 2014 році, коли частина сімей змушена була набути статусу внутрішньо переміщених осіб, залишаючи окуповані території та переїжджаючи на інше місце проживання. Хоча тут слід сказати і про тих дітей, які залишились на окупованій території, оскільки цілком очевидним є питання про те, наскільки була забезпечена реалізація їхніх прав.

Ситуація із забезпеченням прав дитини значно загострилась із повномасштабним вторгненням Росії на територію Української держави,

застосуванням ракетних обстрілів та атак ударних безпілотних літальних апаратів, що становить небезпеку для всіх жителів України, навіть тих, які не перебувають у зоні безпосередніх бойових дій.

У контексті предмета дослідження згадаємо, що станом на початок жовтня 2023 р., за даними Офісу Генерального прокурора, 504 дитини загинули та 1129 дітей було поранено внаслідок таких дій (наголосимо, що йдеться суто про встановлені факти) [1].

За таких умов проблематика прав дитини має бути складовою вітчизняного правового дискурсу та вимагає нагального розв'язання. І якщо в аспекті практики вирішення вказаної проблематики в умовах воєнного стану саме досвід України може бути тим об'єктом пізнання, що потребує ретельного вивчення та узагальнення, то в контексті формування надійного механізму забезпечення прав дитини загалом основну увагу варто зосередити на вивченні міжнародного досвіду.

Слід вказати, що забезпечення прав дитини є важливою тематикою в міжнародно-правовому дискурсі. Так, відзначимо існування низки міжнародних договорів у цій сфері та наявність міжнародних інституцій, у тому числі й неурядових правозахисних організацій, метою яких є захист прав людини. З-поміж міжнародних договорів слід вказати на Конвенцію про права дитини, що була прийнята Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй і визначає основні права дитини, серед яких право на життя, розвиток, охорону здоров'я, освіту та участь у культурному і соціальному житті, та Комітет з прав дитини ООН як незалежний орган, що контролює виконання Конвенції про права дитини державами-учасницями, надаючи рекомендації та допомогу щодо вдосконалення правових норм, та ін.

Аналіз наукової правничої літератури за предметом дослідження дозволяє виокремити низку практик, котрі можна віднести до міжнародного досвіду у сфері забезпечення прав дитини. Згадаємо деякі з них.

По-перше, слід вказати на широке впровадження освітніх програм з прав людини та прав дитини. Вище акцентувалося на важливості сприйняття прав дитини у контексті природного розуміння прав людини. При цьому важливою є діяльність органів публічної влади, у тому числі й на місцевому рівні, зі сприяння впровадженню програм у школах, спрямованих на навчання дітей їхнім правам. Що, серед іншого, обумовлює і проведення освітніх заходів із підготовки вчителів (уроків, семінарів для вчителів), і інформаційних кампаній для батьків.

По-друге, слід зауважити на захисті від насильства та зловживань. Йдеться про забезпечення для дітей захисту від фізичного та психологічного насильства через вжиття законодавчих заходів, покращення доступу до служб соціального супроводу та розвиток гарячих ліній для допомоги дітям.

По-третє, слід вказати на необхідність соціальної підтримки сімей. Надання соціальних послуг та підтримки для батьків, які перебувають у складних життєвих ситуаціях, може допомогти забезпечити стабільні умови

для дітей. Додамо, що доволі чітко необхідність створення механізмів такої підтримки впливає з аналізу функціонування системи правосуддя в Сполучених Штатах Америки, висвітленого Б. Стівенсон у праці «Судити по совісті. Історія про справедливість і спокуту» [2].

По-четверте, слід підкреслити важливість проведення громадських заходів та популяризації участі дітей у громадському житті. Широка громадська участь та інформаційні кампанії можуть підвищити свідомість щодо прав дитини серед громадян, що сприятиме створенню більш дружнього та захищеного середовища. При цьому йдеться й про потребу створення можливостей для дітей висловлювати свої думки та допомагати у прийнятті рішень, що стосуються їхнього майбутнього.

По-п'яте, слід вказати на необхідність функціонування інституцій допомоги дітям, які опинилися у складних життєвих обставинах і перебувають в уразливому становищі.

На нашу думку, вказані заходи доцільно розглядати як підґрунтя ефективного функціонування механізму забезпечення прав дитини та їхнього добробуту.

1. Офіс Генерального прокурора. URL : <https://www.gp.gov.ua/>.
2. Стівенсон Б. Судити по совісті. Історія про справедливість і спокуту. Київ : Наш формат, 2017. 352 с.

Марія ЗАГОРУЛЬКО

старший інспектор з особливих доручень відділу адміністративної діяльності управління моніторингу та аналітичного забезпечення Департаменту патрульної поліції Національної поліції України

ПРИЧИНИ ТА УМОВИ, ЩО СПРИЯЮТЬ ВЧИНЕННЮ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Питання запобігання домашньому насильству, на жаль, завжди буде актуальним та проблематичним. Чому?

Насильством є дія або бездіяльність однієї людини стосовно іншої, що завдає шкоди здоров'ю, як фізичному, так і психічному, принижуючи почуття честі та гідності.

Проаналізуємо проблематику вчинення домашнього насильства з початку пандемії COVID-19, що мала місце в 2020–2021 роках, коли відбулося загострення проблеми домашнього насильства. Особливостями коронакризи стали стрімке збільшення безробіття, а також спричинені урядовими